

No més drets sense debers.
 No més debers sense drets.
 Los drets individuals son imprescriptibles, ilegalsibles e ingarantibles. • Llegislar la Llibertat baix pretext de garantir-la, es cometre atentat contra ella. • La llibertat propia acaba allí ahont comensa la llibertat ajena. Es licit, donchs, al individu fer tot lo que no perjudiqui a un altre. • La resignació que predican las religions no es més que la fórmula del engany ab que s' preté perpetuar la injusticia social en lo mon. • Las religions son caixas d' ahorros que vihen de la estafa d' admetre capitals en la terra, assegurant pagar crescuts interessos al cel.

PERIÒDICH POLÍTICH VERMELL

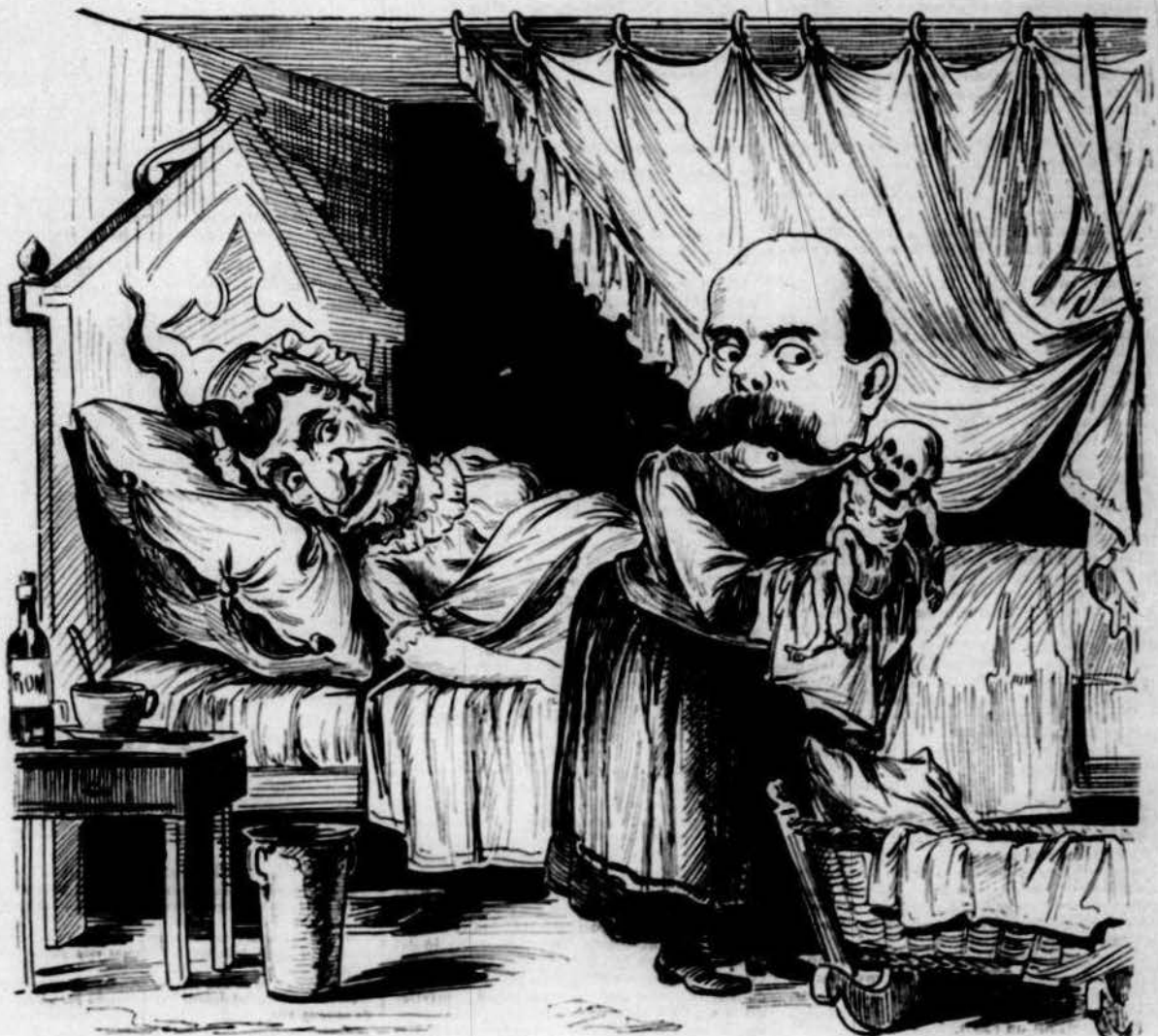
LA TRAMONTANA defensa 'ls principis liberals més avansats, sense atenuants de cap mena. • La TRAMONTANA es anti-religiosa de totes las religions, perque totes son igualment dolentes y depressivas pera la dignitat y la inteligéncia humanas. • La TRAMONTANA en politica defensa sempre al més adelantat contra 'l més reaccionari, y sosté la necessitat d' una gran reforma social que transformi 'l modo de ser del productor, avuy supeditat al capitalisme. • La TRAMONTANA no está afiliada a cap partit, servint los interessos generals de la llibertat sens compromisos ni preocupacions de sectari.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
 Espanya, 1 pesseta trimestre.— Extranjer, 2
 Las suscripciones se pagan per adelantat

ADMINISTRACIÓ: carrer de Ponent, 1, 1.º: BARCELONA
 Pels pagos s' admeten libranças del Giro Mútuo, lletres de fàcil cobro y sellos de 15 céntims. No s' admeten libranças especials de periòdichs

PREUS DE VENTA
 Número solt, 5 céntims.—30 exemplars, 1 pta.
 Surti d' llum puntualment cada divendres

UN GASTAMENT DE SUFRAGI

LA PARTERA:—¡¡¡Aquí 'l té, senyora Milia; are vegi si 'l podém aprofitar...

LA LLEVADORA:—¡Ay donya Prachidas! ¡me sembla que per aquesta vegada l' ali-oli se 'ns ha negat!

L' HÁBIT NO FA 'L MONJO

L' altre dia llegint lo diari varem trobar una notícia d' aquelles tan comunes, que los periodistes ja sembla que les fassin ab mollo.

Se tractava d' un jove que en lo tranvia *distraet* (1) posava les mans a la cartera del cobrador i ademés sembla que devia ser l' autor del robu de un rellotje comés poch abans en lo mateix lloch.

La gacilla comensava d' aquella manera: *Ayer un joven decentemente vestido...* y anava seguint explicant lo fet.

Aixó de que hi hagi lladres y se robin rellotjes, no te res de nou. Empró lo que mereix atenció especial de part nostra es alló d' *anar decentment vestits* los lladres, circumstancia que casi may sol faltari, sobretot tractantse de lladres fins, de lladres distingits, dels grans lladres.

Perque de lladres pensém deu haver-nhi de dues menas: los lladres de ocasió y los de professió. Dues grans divisions que cada una de las quals se subdividirán en moltes menas de maneres, que no fan al nostre cas y per lo qual no 'ns hi entremdrém.

Los de ocasió serán, si fa no fa, quatre infelissos que tindrán prou fortalesa pera sortir a fer treure los quartos, abans de morir-se de fam, exposantse a rebre un tanto que ni Cristo 'ls hi aboní. Pro per lo mateix que son lladres d' ocasió fan poch mal y la societat ni se 'n adona y encara menos se 'n adonon los municipals, los polissos, serenos y autoritats de mayor cuantia.

Los que son lladres de professió, aquestos no son pas quatre infelissos, sino molts més, moltíssims més, un número incalculable. En fi, que estém rodejats de lladres... y la polissia ni 'n fa cas.

Be, ja ho veig, per 'xo. ¡Com que van decentment vestidos!

Hi fa molt lo vestir be. ¡Y si ho entenen los lladres de professió! De aixó megamen molts sastres.

Piadosament pensant, es una cosa molt natural que 's lladres de professió, en las mias variacions y diversitats que existeixen, tingan *decencia* en lo vestir y molta distinció en las maneres de presentar-se.

Es l' art, lo mateix art que 's eleva a la honrada categoria de lladres *decentes*, art que 's manifesta en lo vestir y en lo port distingit de la persona.

No vol dir aixó que tots los que vesteixen decent sigan lladres, pero de las gacillas sol deduhir-se que los lladres vesteixen decentment.

M' explico be, al meu entendre, que no es possible anar mal vestit y poschir lo secret del robu, possehir la ciencia de saber viure sense treballar.

O sino veig vostés mateixos:

Un jornaler, un burro de feyna, guanyará al dia una porqueria que no li permet sino menjar monjetas, fideus ab escupina y gracias si pot arribar a crupirse alguna ganya de bacallá. Te de viure en un pis petit, foch, humit, indecent, ha de calsar espardeyas, vestir brusa blava y pantalón de tres pesetas. Lo seu cap se cubrirá ab una tapadora qualsevol, si es una gorra pot ser serà bona, y fins haurá sigut nova algún dia, pro si es un barret, de tan aprofitat semblará provinent de un estanya-paellas ó de domos.

Y ara digueume: ¿es aixó vestir decent?

Está clar que no. ¡Uix!

Y digueume ademés: ¿pot ser lladre qui vesteix tan indecent?

¡Vols callar! ¡Si es impossible! ¡Burrango!

Lo robar, ¡ey! per qui 'n sab, es un dels negocis més lucratius, per lo vist. Mentre que 'l treballar... prou ho diu l' adagi: de treballar cap burro 'n está gras.

Aquesta lleugera reflexió deiza comprendre clarament que están en lo cert y son molt oportuns los periodistes quan al detallar las condicions d' un lladre consignan que anava *decentment vestido*.

En cambi, aplicant la oració per passiva, quan a qualsevol passo veig un pobret mal vestit ó espellit, que a la llegua puí a treballador, dich *desseguide*:

—Te, vetaquí un robar.

(1) Per distracció, segurament, mentre tenim lo diari a las mans, copichem en lo tema d' aquest article, lo mosso del café (que era l del Recó) va tornar-nos del cambi de una peseta, trenta céntims. De manera que, *distraetament*, un café de such de garrofas va costar setanta céntims.

(2) Obi coincidència de distracció.

Si, robar per algú ó alguns decentment vestits, pot ser ricament vestit.

Y de vegades fins ne veig, dels *indecorosos* ensenyant un bras escapat, una ó duas camisas serradas, que son senyals evidents d' haver sigut robats y casi assassinats.

Quan los del vestir decent passen pel costat d' aquestos esguerrats, giran la cara a l' altra banda, com moguts per un sentiment de repugnancia, ó be potser dolentse de que vagin quedar sencers y vius de la fabrica pera sortir a ofendre la delicadesa dels seus sentits, mostrant al públich las nafres.

Hi ha molta tela tallada pera tractar be aquest punt y los demés que s' hi fregan, pro amich lector, es tart y vol ploure. Contentat ab lo escrit y reflexions lo que 'ns callém.

Y posém punt final ab un record de criatura, sense malicia.

A mí de petit, encara que sentia sempre dir a la meva mare: —Noy, no fassis may cas del vestir; l' hábit no fa 'l monjo. Ab tot, jo, devant d' un vestit decent me sentia com inferior, lo vesit ó la persona que 'l portava me feyan un cert respecte; me imposavan.

Quan vaig anar per aprenent, ja 'm va fer mala espina veure que 'l que vestia més decentment de tots, no feya res: era l' amo.

Ara, de gran, he trobat en los diaris que los *granujas* van *decentment vestidos* y quan veig un de qui 'l diari 'n parlaria com de un lladre, per alló del vestir be, penso *desseguida*: —O be ha estafat alastre ó be 's diners del vestit poch li havian costat de suhar.

Me recordo també involuntariament d' aquestos dos adagis:

—Pensa mal: y no errarás.
—L' hábit no fa 'l monjo.

PAUPERISME Y CRISTIANISME

La Iglesia, per una contradicció que li es propi, es comunista y feudal a la vegada.

Es comunista, per quant considera com a ideal la associació humana, la comunitat pura, sense distinció del *tes* y del *meu*; qual ideal, diu, fou realitat abans del pecat en lo Paradís, en aquella humanitat composta de un home y una dona, y espera 's realitzar al fi per medi de la divina gracia.

Es feudal, perque habentse destruit la igualtat per lo pecat y considerant la desigualtat indestructible per la profecia de Jesús, la ha subjectat a una especie de reglamentació, establiment las jerarquias socials, y sobre tot la gran divisió de pobres y rics.

Los primers cristians se cregueren obligats per sas mateixas doctrinas a fer vida comú, y organitzaren aquellas famosas agapas, en que la reunió d' homes y donas que havian de ferse 'l petó fraternal produhi una certa extralimitació, que degenerá aviat en *orgia mística*. La promiscuitat no fou del agrado dels que estimavan sa propia dignitat y no volian sometres a un nivell que creyen depressiu pera sos mérits personals, y aquestos varen ser los promovedors d' una propaganda anti-comunista, que terminá ab l' excomunió llansada contra las agapas per los bisbes.

La fraternitat comunista no fou substituïda per res, y per lo tant las esperansas messiánicas, que tant seduïren als contemporanis dels apóstols a conseqüencia de la tirania y de la explotació pagana, quedaren absolutament desvanescudes. Lo patriarcat romá, causa eficient de la corrupció del mon antic, entrá triomfant en lo cristianisme, y si fossim a cercar la filiació histórica y filosófica de las idees, podriam dir que 's legisladors romans foren tan precursors del cristianisme com lo mateix Joan lo Baptista.

Aquesta desilusió originá un dualisme que sempre més ha existit baix la dominació del Evangeli: d' un costat la Iglesia, es a dir, lo clero, considerat en sas poiestats, y assemblies conciliaris, jerarquias, organizació, privilegis, etc., d' un altre lo poble, la més baixa capa social, sumit en la pobresa, dominat per la superbia dels poderosos, enemich de la propietat.

La historia del catolicisme está plena ab las protestas del poble contra la miseria. Todas las heretijas, encara que en concepte dels iniciadors de cada una d' ellas representa una interpretació antidogmática contra un punt de doc-

trina, no son pera los sectaris més que rebelions socialistas: la protesta contra la desigualtat es aniquilissima, sols que en temps en que 'l misticisme predominava y 'l terme final de las aspiracions humanes se fixava en la idea de la divinitat, se protestava en nom de Deu; a diferencia del temps actual, en que, moria la fe, 's protesta en nom d' una abstracció denominada justicia.

Desde 's albigenses fins als anabaptistas, totas las multituds afamadas ó fanáticas que invadiren Fransa, Alemania ó Italia, causant per tot arreu incendis, desolació y runas, encara que impulsats per teòlechs heresiarcas, protestavan de la miseria contra la usurpació de las riquezas, perpetuada, consentida ó autorisada per la Iglesia.

—Aixó no ho mana l' Evangeli; vosaltres no sou de Deu; deu haverhi una existencia millor pera los cristians, deyan las turbas heréticas.

¿Qui fou l' unich sosteniment del privilegi? La Iglesia, que llensá l' excomunió, que perdica la creuhada y la portá fins a l' externi sense distinció d' heretjes ni fideles; que fundá l' ordre de Sant Domingo de Guzman pera cremar enemichs y embrutir als seus ab lo cult del rosari, y que establi per últim, la Inquisició, lo Tribunal de la Fe, lo Sant Ofici, diversos noms de la més odiosa y criminal institució que pugui tacar las paginas de la historia.

Era la Iglesia solidaria y partícipe del feudalisme, y encara més, arribá a ser superior als despotas dels Estats cristians. En possessió de la massa principal de la riqueza, fundada en lo principi de la desigualtat de fortunes y condicions y falta de tota noció de la economia, necessariament havian de sometres a una disciplina las institucions filias del pecat y perpetuadoras de la desigualtat, y després cubrietas ab sa autoritat y defensarlas ab lo mateix zel que lo més essencial del dogma.

Crement los heretjes, los inquisidores confiscavan los bens de sas victimas: en la Iglesia 'l suplici y la espoliació sempre han sigut simultaneos.

Lo mateix succehí als habitants de Westfalia y de Ginebra baix lo poder de Lutero y Calvino, pera que ortodoxos y heterodoxos poguesen demostrar palpablement que la depravació y la miseria, encara que beneficiada per lo clero, te per principal fonsament la religió, y com anima y principi essencial, l' Evangeli.

Resulta, donchs, comprovat que en totas las épocas l' Evangeli, la Bona Nova, lo Testament de Cristo ó Nou Testament, que ab tots aquets noms se coneix la doctrina cristiana, ha sigut un pacte ilusori pera los pobles miserables que en sa candidés exigian al clero, no sols al católich sino també al de las altres sectas cristianes, en nom de Cristo, lo cumpliment de las promesas messiánicas, y rebian com contesta la xarlatanería dels predicadors ó lo ferro y 'l foch dels butxins de la Iglesia.

En lo número próxim tractarém del ascetisme y del monaquisme, ahont los llegidors que prestin atenció al nostre treball podran veure interessants datos sobre l' origen é historia dels que, felsejant las lleys naturals, se dedicaren a la vida contemplativa.

Vilaverd 25 de Jener de 1890.

Molt estimat company: Li estimaré doni cabuda en lo periólich que tan dignament dirigeix, a las segóntas ratilles:

Es lo cas que, havent fet un petit viatge de Reus a Surriella, de regrés de aquest últim punt vaig passar per Vilaverd, desde ahont li escrich pera donarli noticies de lo que vaig veure en lo poch temps que allí vaig estar.

Surian las nou del dematí quan passaba per un carré de aquesta vila, y 'm cridá la atenció al veure passar la professó que feyan en obsequi d' aquell sant sense calsas. Anavan com una 25 ó 30 moltons y 40 ó 50 ovellas ademés del roch negre, disfressats, per mes senyals, y ab una cara y un posat de satisfet, perque diuhen que hi anava 'l president del Centro Republicá d' aquella vila.

¿No es cert, estimat Director, que fa paga l' anar en actes d' aqueixa classe tot un president de una fracció ó societat republicana? ¿No li sembla que fora lo mateix

que si en una manifestació o vetllada que 's donés en obsequi ó en pro del partit republicà, oposat ab energia, y ab molta rahó, ab l'ocurrantissim, y que en actes tan honorosos si presentés un capellà a presenciarlos! No es cert, repetitissim, que semblaria un pegat en un henchí donchs així es precisament lo que avuy de fer l'aldudt president.

Lo mes bonich y escabrés que va passar fou, segons tinch entès, quan lo remat dels botos va estar reunit al corral de la llana y escoltava los brams místics y escandalosos que desde 'l cubell de conquesta 'ls quattros lo mosseg Joseph va llenà contra la llava dels liberals, de no protestar, tant lo president del Cento Republic com los demés liberals (si es que n'hi hagués), ó a lo menos enviarlo a ne 'l laboratori Ferrán ó a ne 'n Pasteur pera que 'l cursés de hidrofobia.

Tinch emés també que un dia del any passat va dir aquest ensoñat: reparerui qui entrarà en la societat republicana, quatre perduts, uns que no poden menjar sino arengades. ¡Ah fast! com que tu te tens la pitansa assegurada y la paga no 't falta cada mes, pagantela aqueixos liberals que tu escaroneixes desde un poesto que saba no 't poden contestar; pero tingau per entès, en ganyas ànimas, que n'hi ha que no poden menjar arengades, com tu dius, pero en cambi son molt honorats. No hi arriba tothom a fer la vida que tu fas de menjar coloms y bones buxades y de fer avà la terra bandarra cada setmana dues ó tres vegades a buscarne la pitansa. Los hagueus de suh treballar com aqueixos de que t'ocupas, que ja 't dich jo que no estaria tan grassó y lluent y no 't cuyderias tant de lo que no t'has de cuydar.

Per avuy ja n'hi ha prou.
Hasta 'l dia del diuós gras pels ensoñats ó pel dia de Sant Cristófol, que haig de tornà a passar per Vila-vert, y si ocurreix algo ja m'faré un altre ració.

Uw Ex-escolá

Manresa 17 de Jener de 1890.

Benvolgut Director: Sápiga que 'l pastel electoral confectionat per los polítics que perteneixen a ne 'l gremi de aquell casari que tant dias fa que 'n Sagasta li posa escarola a la gabiá, segueix de la mateixa manera. Consideri al deus ser bruta la cosa, que los regidors fets de aquest modo, al escriur aqueixas ratillas, encara no han pogut dir si pare, y aixó que la senyora poca vergonya política, los hi allarga la ma dias ha.

Lo dividens passat fou enterrat civiltment l'honorat y conseqent republicà Ramon Miralda y Canudas, que a pesar de ser molt vellat, no abdica may de sas idees polítiques ni entri clericals. Relativament parlant, son enterro fou una manifestació lliure-pensadors, demostrant a los que viuen encarronat al poble que ja deuria caser hora de fer neteja.

Alguns titulat republicans, masons y socialistas han brillat per sa ausencia, y no 's cregui, que varios de aquesta sembla que 'l lloquin per assistir a ne 'ls enteros de gori gori. ¡Sempre es bo conixer als homes!

Reunida la comitiva en lo lloch dels dissidents, rodejaren lo cadavre, y lo ciutadà Ignaci Ferramos y Mer, ab un llenguatge senzill, pero cert, feu ressaltar las virtuts y conviccions del que en vida fou un bon pare, un amic fidel y un verdader republicà. Encarregat a los allí reunits la missió dels lliure-pensadors, que no es altre que treballar per lo be de la humanitat, fen desapaixer al mateix temps aquesta gangrena social anomenada clero. També feu constar un vot de censura contra la corporació y junta del cementiri per l'abandono en que tenen un lloch com aquell, que sembla un verdader canyet. Lo sepulchre tingué la barra de demanar 40 rals de dret. ¡Mentres tindrem ajuntaments de cara y creu, los missayres continuaran espolsant lo metalas y durmint tranquils!

Aquells célebres mestres lleichs Lluís y Enriqueta, que tants papers ridiculos los hi feren fer los catòlics, avuy al veurer abandonats de uns y altres, han tingut de tocar riuolta secretament. Aquesta es la paga dels traidors, primer se 'ls fan festetas, y quan no serveixen, se 's desprecia. ¡Aprènau, liberals y vergonyants!

Uw Mxno

Santa Perpétua de Moguda 17 Jener de 1890.

Amich economicista: Tinch lo sentiment de trasmetrelli lo perrell de guitzas que l'asc negre ha dat a lliom aquesta setmana.

Per la festa majó va conseguir del alcalde-pentalla que obligués als joves a deixarli la música del ball, y are diu qu' es pecat l' haverhi balla, porque ballant se diuhen cosas lletjas, las noyas s'omplan de llassos y després tenen sites a fora y a las focas. Com s'ni anés.

Fa deu anys que va fugir a mitja profesó del sant sense calzas, y la germandat, per cástich, no n' havia fet més: aquest any, pera provar si s' havia amansit, ne han tornat a fer y, si por eses, si be no ha fugit, en cambi quan los música no estaban ni a mitja tocada de la pitansa, los ha fet piguet fixarse al magatzem. ¡Quina energia!

Ja fa bé de deixar se portar per sa germana y consentir qu' ella porti la sotana, puig d' aquest modo ha pogut tirar lo seu germá al carrer a punt de demanar caritat. Es desprecia de tot los homes sensats que 'l conixen, y ha tingut de renyir fins ab los seus companys d'ofici. ¡Si coneguts tot aixó!

Si no fos tan carcamal y tingué un pel d' amor propi, no viriaria aquí ni un dia més; pero desagradadament no 's trasladará may, perque ab lo seu talent, si fa opo-

sicions, ab prou feynas arribaria a guanyá la vicarie de una cort de porchs si 'l favoreguessin.

Lo CLARET

Nostre Corresponsal de Puigregit nos participa qu' en la fabrica de Casas se sustituirien las meterras ab noya, ab la idea d' entremar l' explotació. Al complir al Corresponsal y fer pública la mesquinat d' un burgués, excitem els treballadors de aqueil poble a que s' uneixin al moviment proletari.

QUATRE SONETS

I
A UN MAL SACERDOT

Es indit que parlis, tas paraulas
convéntem no podrán de cap manera;
masa veg about fa via ta fallera;
¡comprehen de lo teu cor totas las maulas!

Del teatro del mon las amplias taulas
trepitjas fent de sent y ab veu severa,
predicas contra alló que 't desespera,
venentes por vitajas lo que son feulas.

Despíllat d' aquest hábit funerari
qu' expurgués a las donas y als novicis;
treute lo solideo... llenas 'l breviarí...

qu' es cosa que repora perjurijs,
fer de capa ó ne 'l mártir del Calvari
per la letra tapar d' impudichs vicis.

II

¡QUÉ VOL DIR CATALAN?

¡Anéu al diable! poetas ilmosos
qu' en six sigle de llium y greus invents,
ab més llana que té un remat de bona,
de Patria, Fe y Amor, sou palatinos.

Contantnos quèntos com si fossim aias
senten plenas de talis emiments,
dirigiene los vostros arguments
a llohar las elasticas y las trentinas.

¡Vos creyeu que dibent: ¡Som catalans!
no resta res que dir! 'n que no ho son,
no tenen dretx també! no ho son germanas!

Lo qu' era ahí rebó, avuy es afront;
ne hi ha frontera ja; y totas los homans
som soldats del Progre y fills del Mon.

III

¡POLICIAS EN TERRA?

(Històric)

—¡No hi fora D. Mariano!—¡Qué volia?
—¡Ah, es vosté! ja ho sabré... una servidora...
¡deixim seure un moment!—Segui en bon' hora,
pero explique qu' es tart...—Buena, venia

perque m' han dit qu' entent en policia...
—En policia ¡oh... Au aurí m' fora...
¡que s' ha cregut possé, perque es senyora,
que m' ha bé' insulsi a mi!—Quina mania!

¡insultarlo a vosté, quan satisfeta
a darti feyna vinchi!—No ni demano.
¡Jo no agafó a ningú!—¡Que no es poeta!

—¡Que té que veure!—Molt, pues, D. Mariano.
Policias es perx vull que m' escritgi,
—¡Arc si que m' ha mort! més val que rigui.

IV

LA PATRIA EN PERILL

¡La patria está en perill! ¡llamada y tropa
senyalan los badells; ¡muera la gana!
¡No sentiu lo ninch, ninch, de la campana!
donchs toca a sonament. ¡Viva la supla!

¡A l' arma! ¡a l' arma! ¡andéu! Donya Carlota,
fent badalla, la venjanas 'n recomana!
¡Sant Jordi y bons bistechs! fora galbana!
¡Ja vide es un festi! y... tope a qui tope.

Emoladas las dents, si algú 'n empie,
mossegada y correm... ample es lo mapa,
¡pit y coraje! ¡amolencia trepa!

¡Ser ministre d' Estat, quina taripa!
¡escallos lo poder! ¡pujémbi! ¡papa!
¡Ja en canclero som! ¡gloria a la Peps!

Joseph M.º Cooelona

Tenim lo sentiment de participar a nostres llegidors que J. Lluas continú postrat víctima de penosa malaltia, y 'ns encarrega manifestem son agrahiment a ne 'ls numerosos amichs que li han dirigit frases de simpatia y apreci.

En quan a ne 'ls qui pugan alegrarse per haver merecut alguna vegada las censuras tramontanescas, sápiga que La Tramontana seguirá bufant contra la immoralitat, la hipocresia y la mentida.

A ne 'ls suscriptors y corresponsals que esperan de nostre amich alguna resolució particular

los hi supliquém prenguin paciencia fins a que se trobi en situació de poder atendrelhi.

Una manifestació de uns dos mil obrers, demanant pa y feyna, ha tingut lloch a Sevilla ó conseqüencia de un acord del Ajuntament, per lo qual se suprimehan de 400 a 500 dels 600 operaris que treballan en las obras y pasejos de la ciutat.

Lo gobernador de Sevilla, com es natural, va veurehi desseguida, entre 'ls manifestants, a individuos de la Internacional ¡¡amagües las criaturas! y a despatxats de las minas de Río-Tinto, y com a bona lógica burguesa, va dióldrala engarjolant a ne 'ls que li semblá be.

Aquestos esbirros de la explotació sempre aplican los mateixos remeys pera oíegar la miseria.

¡Fins a quan durará aixó?
Víctima del treball, tu has de decidirlo.

Los habitants de la barriada de la Universitat están que no 'ls arriba la camisa al cos desde que han vist aygus en lo llach de la plassa, que amenssa desbordarse per la part del Sur inundant la Ronda de Santantoni, mentres que está sech per la cara del Nort.

Semblant bunyol devant del establiment més important d' ensenyansa de Catalunya, es una trista mostra de lo que pot esperarse de certs enginyers y de la ensenyansa monopolizada per l' Estat.

Lo diumenje passat donaren una conferencia los Srs. de Buen y Sales Anton en lo palau de Ciencias sobre la conducta d' Inglaterra ab Portugal.

Exposeren los antecedentes de la qüestió, defendensen la conveniencia de la confederació iberica com preliminar de la gran federació llatina, y condemnaren durament la arbitrariedad inglesa.

En resum, los conferenciants anatematizaren l' audacia d' un Estat fort, y pera contrarrestarlo somieren la creació d' una forza per la confederació de molts Estats.

¡Qui garantiza la justicia després de la constitució de semblant forza?

Aquesta es la equivocació dels demócratas de bona fe. Una forza en oposició d' altra dona sempre resultats desastrosos.

Los numerosos concurrentes aplaudí més la bona intenció dels conferenciants que la idea, respecte de la qual dominá general indiferencia.

Segons la premsa diaria, los enginyers, arquitectes y mestres d' obras, tractan d' obsequiar ab un tech al nostre batlle.

No obstant de que dit senyor es un colega seu, no compremen quín móvil pot guiarlos pers semblant obsequi.

¡Es, tal vegada, perque la administració municipal se presta a proporcionar protecció a la classe, ó purament per simpatia particular?

Ja ho sentirem a dir.
Qué tal devía anar la administració del anterior municipi, quan, pera que en los próxims preasupostos hi apareguin tots los crédits contra l' Ajuntament, s' ha vist obligat lo nostre alcalde a dirigir se a ne 'ls ingleses municipals a que presentin novas facturas dels seus compes.

Lo Parlament de Berlin ha retxassat per 169 vots contra 98 lo projecte de ley contra 'ls socialistas.

Lo socialisme te profundas arrels en Alemania y te entusiastas partidaris fins en las anomenadas classes elevadas.

Rahó te 'l diputat socialista Bebel, que durant la discusió va dir: «No mataréu lo socialisme ab una ley de ferro, perque es com la hidra, quals caps renixen tantas vegadas com se 'ls hi tallia.»

La gent del bronzo de Madrid ha fet una ovació a la Regenta perque ha anat a missa a la iglesia de la Paloma.

La premsa conservadora aplaudeix lo fet y los sentiments catòlics, monárquics y romántics dels manolots de la villa del os.

Res tindriam que oposarhi si aqueixas expansions las paguessin los que las fan; pero que tot aixó vagi l' eskena del país productor y honrat que no es catòlic, ni monárquic ni parti-

dari de cap religió ni de cap forma de govern, es massa pesat.

En Castelar ha encarregat a n' en Sagasta que felicite en su nombre a D.ª Maria Cristina y le manifieste que se asocia a la alegría de la madre por la curación de su hijo, de quien puede decirse que si es rey por su nacimiento, lo es también por los desigios del Dios de las Alturas.

¡Está bé! Lo reconeixement del Deu de las Alturas correspond de dret al home de las baixes.

Ja està aprovat l' article primer del projecte de llei de sufragi universal.

Ab això, si la cosa segueix per lo bon camí, los espanyols podran elegir als que 'ls manen y perdran per això lo dret de protesta. En cambi, lo qui tindrà pà farà sotas, y 'l qui no dejunará.

Que es lo resultat final de totes las reformas politicas.

Me sembla haver llegit en algún diari que a Tarragona se varen fer lluminarias quan se revé la noticia oficial de la convallescencia oficial... m' empetollo y no sé com dirho.

Donchs a Tarragona, ó en un poble de la mateixa provincia, han sigut venudas cinquanta y nou fincas en 894 pelas 13 céntims.

Comentant la noticia indica un colega que pot ser que eixas monedes hagin fugit en companyia d' algún funcionari.

Vet' aquí condensada la situació d' Espanya: adulació, miseria é inmoralitat.

L' alcalde de Huesca ha fet un discurs adulatori a las instituciones, que dona molt que enraonar, a causa de que lo tal alcalde es casi lo fabricant de vots d' en Castelar.

Més li valdria a n' aquell baturro ocupar-se de cosas més serias y més dignas, que no ha nascut pera cortesia.

Ja va parint la burra.

En Milhiu ha participat a ne 'ls seus amichs que tan prompte com estiga aprovat lo sufragi universal, creu convenient un ministeri electoral compost d' elements desde 'la conservadora fins als possibilistas y presidit per en Martínez Ilordón.

¡Ah! y encara més; que aquest senyor hi està conforme.

Y que després deu haver de tornar en Sagasta, y que després tot anirà més be que 'l mon.

¡Qué vos sembla?

Ja han comensat las visitas regidorescas a Moncada.

De las resultas tindrà Barcelona nou mil plomes... d' aygos.

Per lo vist l' arrós fou ab anech.

Fa notar un diari que en los presupuestos de 1888-89 se consignava un *superavit de vuyt milions de pesetas*.

Fets la liquidació, resulta un *déficit de cent quaranta y set milions*.

¿Qui entent aquestas matemáticas ministerials?

Aquí ve perfectament una frase d' en Sagasta: «Aixó es l' utopia filosofal del crim.»

Nostre amich en Víctor Ferrer, segons vejém en *El Nuevo Ideal*, ha extingit la pena de desterro que li imposá lo tribunal a consecuencia de quarella del rectó de Sallent, ab motiu de un escrit publicat en el *Republicano*.

Per coincidencia rara, lo mateix dia que finia lo desterro de nostre amich y regresava a Sallent, morí lo rectó Sr. Escarrá.

Felicitem al primer y deixém al segon en pau en aquest viatge, no tan ple de peripicias com aquell altre que 'l va inmortalisar.

ULTIMS MOMENTS DE UN PROLETARI

Dins de un quarto fosch y humit de aspecte molt miserable, ab un moblatge compost de una cadira trenzada, un catre vell y corcat, un bagul buyt y una taula que de tant sayo de servir tota está despoladada,

ab una ampolla demunt y una xicra sense nansa; un proletari infelís estrinat sobre una mairfega, agonizant en la mort, sol en mitj de sa desgracia y a la claror de un llumet que per moments s' apagantse, veient contats sos moments ab ronca veu aixis parla: —«Cinquanta anys fa que 'n lo mon vareig vindre per desgracia, y en cinquanta anys he aurtit lo que no pot explicar-se. Quan era encara molt arsit, orfe y sol vareig quedarme sense consol de ningú, sense sempero ni esperansa. Ja desde aquell triat moment vaig tindre de espavilarme buscant treball per lo mon per guanyar-me las caixadas. Aixis hi hagut de seguir servint de burro de carga, dels burgesos instrument, tenint poch pa y molta gana, del meu deber sempre esclau sens pogué 'l meu dret gosarne ni tindre un rató de goig en ma vida ressegada. Hi passat mos últims anys treballant en una fábrica, explotat per un burges sense conciencia ni entranyas, que s' ha aprofitat de mi a bastant de me desgracia, fins que veient lo malvat las mevas forses gastades, obrant despoticament m' ha despedit de sa casa fentme morir estenuat per la miseria y la gana, sense recordar-me de mi per donarme una set de aygas. Veient, donchs, ja de tanta ayga, qu' es ma sort tan desgraciada, no sento per res la mort, puig que 'l viure aixis ja 'm cansa. Content estich de morir per sortir de una negada de aquest mon tan envilit de hipocresia y de farsa, ahont regna la explotació, la tirania y la trampa; ahont se veu tractat l' obrer pitjor que si fos salvatge; que justicia en lloch se veu, que 'a la ley una canama que al pobre clava 'l fuet y al poderós sempre sempre; que la vritat y la rahó sempre 'a veuben trepitjadas; que sola lo malvat y 'l vil es qui per tot arreu campe... Més sento que per moments mas débils foras s' acaban y... ja casi no poch més... ¡Oh burgesia malvada que de tots mos sufriments sola tú 'n has agot la causa! ¡Maldicció sobre tú son mas últimas palabras! ¡Que mori per sempre més aquesta rassa tirana qu' al obrer te sempre esclau per enriqueirse a sa espantia!...»

Després d' eixa relació seguiu un moment de pausa, interrompuda tan sols pels corchs que van rosejantne los quatre trastos tan vells de aquella pobre morada. De prompte s' ou un gemech, lo llumet del tot s' apaga, y 'l proletari infelís son últim suspir exhala.

PEPEY SEMPÀTICH

Lo govern francés ha donat de baixa en lo presupost del clero a una trentens de capellans per haver prés part activa en las darreres eleccions.

¡Quina ganga si 'l govern espanyol prengués igual determinació! Me sembla que no quedaria ni un deu per cent d' aquesta classe de sangeras negras.

Pro, ¡ca, barrret! no serán aquestos *liberals* los qui ho farán.

Consequencias del sense-calsas santificat. A un poble de Andalucía estavan celebrant la festa de Santsebastiá prodiant una gran batalla de moros y cristians, quan un dels fusells, a més de la consegüent pólvora, tenia carregada

una senyora bala, la que aná a parar a ne 'l cap de un pobre vellet combatent, que, pochos moments després, enviá l' ánima a Deu.

La seua filla, que estava contemplant l' espectacle, al veure 'l seu pare agonizant, se llenzá sobre d' ell, d' ahont volien arrancar-la moros y cristians, produhintse ab tal motiu una gran serrassina, donant per resultat un gran número de ferits y la pobre noya quedantse orfe de pare y poch menos que 'n pel.

¿Quan acabarán aquestas farsas religiosas que casi sempre deixan recorts funestos?

¡Civilisació! ¡quina tasca m' llarga 't queda encara!

Lo tribunal de Rodez (Fransa) ha condemnat al cura Boudes a cadena perpetua per diversos delictes.

¡Quin catedrático de teologia!

Alguns periódichs donaren la noticia de que lo mestre d' escola de Espinosa de Henares (Guadalajara), havia assassinat a l' alcalde.

La noticia ha resultat falsa, ja que ni mestre havia en dit poble; lo verdader assesi é lo sagristá, cosa perfectament explicable per los instints que 's desenvollian entre certs enganya-ánimas.

A un capellá de Granada per poch lo liquida un individuó que se li acostá demanantli caritat ab una feca.

Los periódichs que donan la noticia s' indignan contra l' agressor. Aixó es obrar de lleuger, no tenen en compte que 'l agredit é un capellá.

En un convent de Segovia hi ha dos dots para duas noyas que sápigán cantar y tocar l' orga.

Apra las que estigan disposadas a cantar y sonar, que, previ l' corresponent examen, serán declaradas esposas de Cristo, y disfrutarán de tranquilitat en aquesta vida y de la música celestial per tota la eternitat.

Lo nostre corresponal de Castellvell y Vilar nos dona noticias de mossen Cinto, que no detallém per sa escassa importancia y per haver arribat tart.

Consti que 'l tenim present, y altre dia serém més explícits.

APLICACIÓ D' UN ADAGI

Un rector endemoniat, predicant ple de cinisme, va dir que 'l liberalisme, com ja sabem, es peccat. Y en los punts més capitals del seu sermó tant notori, va tractar al auditori de cafes y de animals. Com que al temple, aquell que entaula una polémica, es pres, no hi va haber cap feligrú que demanés la paraula.

Mes ara, opino jo, que 'l tal rectó, satisfet va quedar, sense pensar que hi ha un adagi antich que diu ben clar: Tot lo que no té contra es passadó.

JUANITO CATALÁ.

XARADA

Animal es de segú la *As*, una negociació compon segon, objecte de veurer es la *tres*. Si 'l lector vol saber qu' es poch haurá de rumis, qu' un nom de ex-ministre hi ha en la *As*, segona y tres

P. COLPE

SOLUCIONS

É LAS CABORIAS DEL NÚMERO PASAD ACDTICRAPHO.—CASE, CAB. TERS DE SILARAS.—MÓNICA, NICRIS, CABRIS. Tip. «La Andorra», Baixa de la Universitat, 4, Barcelona.